

Reakcia na niektoré tvrdenia pána ministra Pellegriniho v reláciách v TA3 a STV2 dňa 15. 10. 2014

Dovoľte aby som sa predstavil. Som "istý pán doktor zo Slovenskej akadémie vied" ktorého spomínal pán minister vo svojom vystúpení. Moje meno je Ľubor Košťál a som riaditeľom Ústavu biochémie a genetiky živočíchov SAV v Ivanke pri Dunaji.

Na úvod prepis z interview s pánom ministrom Pellegrinim na TA3

"Lebo ja sa musím vysporiadať aj s takými vecami, uvediem jeden príklad, kedy napríklad na Slovenskej akadémii vied skúmame, volá sa to odborné teda welfare hydiny, povedzme tak ako teda pohodlie kureniec, alebo niečoho na farme a financujeme to v jednom projekte cez Agentúru na podporu vedy a výskumu v hodnote 220 tisíc eur, to znamená 6 miliónov korún a zároveň to financujeme cez inú grantovú schému VEGA za ďalších 60 tisíc eur, za 1,8 milióna ďalších slovenských korún, riešiteľ je ten istý pán doktor zo Slovenskej akadémie vied, téma tá istá, pohodlie kureniec na farme."

a STV2

"Musíme ale povedať kvalitná veda a výskum, to znamená, musíme odstrániť duplicity. Ja už som v jednej relácii dnes hovoril o tom, ako z dvoch rôznych zdrojov financujeme to isté, dokonca medzi presunom z predchádzajúcej televízie som dostal informáciu, že obdobný projekt sa financuje tretíkrát v Nitre, no a to predsa nemôže byť efektívne."

Áno, venujem sa aj s mojimi kolegami a študentmi otázkam správania a welfaru hydiny. Otázky etiky chovu hospodárskych (a nielen hospodárskych) zvierat majú v EÚ veľkú váhu, aj keď z vyjadrenia pána ministra je zrejmé, že on predstavu o dôležitosti tejto problematiky nezdieľa. Tlak verejnosti na zlepšenie podmienok, chovu zvierat, ktoré využívame pre svoje potreby, sa premietol aj do európskej legislatívy. Táto legislatíva napríklad u hydiny upravuje minimálne priestorové a technické požiadavky na chov nosníc alebo brojlerov. O tom vedia naši farmári, keďže táto legislatíva bola transponovaná do našej legislatívy a znamenala významné finančné náklady pre hydinárskeho priemysel.

Európska únia venuje rozvoju svojej politiky v oblasti welfaru zvierat neustálu pozornosť, o čom svedčia akčné plány a stratégie, ktorých súčasťou je aj podpora výskumu v tejto oblasti http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/actionplan/actionplan_en.htm. Názory verejnosti (vrátane slovenskej) na problematiku welfaru, ktorú niektorí označujú aj ako kvalitu života zvierat, boli predmetom viacerých prieskumov verejnej mienky - Eurobarometrov (http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/survey/index_en.htm). Tieto prieskumy potvrdzujú narastajúci záujem verejnosti o túto problematiku a Slováci sa v nich umiestnili svojimi odpoveďami väčšinou v strede poľa.

Výskum, vzdelávanie i implementácia welfaru zvierat sú v Európe tradične najviac rozvinuté predovšetkým v Škandinávii a severozápadnej Európe. Váhu, akú tu prikladajú welfaru zvierat, môžeme vidieť napríklad v tom, že welfare zvierat bol jednou z prioritných tém v rámci Švédskeho predsedníctva EÚ v r. 2009.

Welfare hospodárskych zvierat je viac ako "...povedzme tak ako teda pohodlie kureniec, alebo niečoho na farme..", ako spomínal pán minister. Welfare hospodárskych zvierat je problém

spoločenský, ekonomický i politický. Je dôležitý nielen pre zvieratá, pre zlepšenie kvality ich života, ale aj pre nás ako spotrebiteľov, keďže zodpovedajúca kvalita živočíšnych produktov sa dá dosiahnuť iba pri chove zvierat v podmienkach rešpektujúcich ich potreby. Preto je potrebné hlbšie pochopiť biologické mechanizmy, ktoré podmieňujú welfare, Welfare hospodárskych zvierat je pokrytý v prioritách európskeho výskumu v témach Horizon 2020 v rámci problematiky udržateľného poľnohospodárstva a v tomto zmysle je i súčasťou našich národných priorit v rámci RIS3.

Naše pracovisko už dlhšie snaží o prístup charakterizovaný kombináciou fyziologických a neurobiologických metód a analýzy správania hydiny s cieľom lepšie pochopiť ich normálne a abnormálne správanie. Náš výskum prebiehal a prebieha v úzkej spolupráci s kolegami vo Veľkej Británii, USA, Švédsku, Holandsku, Francúzsku, Nemecku, Nórsku. V rokoch 2011-2014 sme boli spoluriešiteľmi projektu 7. rámcového programu EÚ Animal welfare research in an enlarged Europe (www.aware-welfare.eu). V konzorciu 15 partnerov sme za naše pracovisko koordinovali pracovný balík Výskum. Cieľom projektu bolo zlepšiť podmienky pre výskum, vzdelávanie a implementáciu welfaru hospodárskych zvierat v nových a kandidátskych krajinách EÚ. Ako jediné slovenské pracovisko sme boli v r. 2013 prizvaní aj do konzorcia Coordinated European Animal Welfare Network EUWelNet (www.euwelnet.eu), pilotného projektu financovaného Generálnym direktorátom Európskej komisie pre zdravie a ochranu spotrebiteľa (DG Sanco). Cieľom konzorcia 26 partnerov zo 16 krajín bola štúdia uskutočniteľnosti Koordinovanej európskej siete pre welfare zvierat, disponujúcej potrebnými znalosťami, ktorá by mohla poskytovať technickú asistenciu, napomáhať inováciám, a rozširovať poznatky vedúce k zlepšeniu welfaru zvierat.

Rád by som sa vyjadril konkrétne aj k projektom, o ktorých sa zmienil pán minister (ich anotácie vid' v prílohe).

APVV-0047-10 - Epigenetické, fyziologické a neurobehaviorálne aspekty welfaru hydiny, doba riešenia 05 2011 – 10 2014, pridelené financie **220 310 EUR** (o ktorých hovoril pán minister), z toho 91 970 čerpala Prírodovedecká fakulta UK Bratislava ako spoluriešiteľská organizácia,

VEGA 2/0196/14 - Emócie, kognitívne procesy a welfare hydiny, doba riešenia 01 2014 - 12 2016, požadované financie na 3 roky 47 640 EUR (v agentúre VEGA pridelené financie nedosahujú spravidla výšku požadovaných), v prvom roku pridelených 12 898 EUR. O sume **60 000 EUR** ktorú v súvislosti s projektom VEGA spomínal pán minister neviem. Ak mal na mysli môj predchádzajúci projekt VEGA, ktorý bol tiež o welfare hydiny, tak ten bol za tri roky trvania financovaný sumou 20 682 EUR.

Áno, oba projekty sa zaoberajú welfarom hydiny, pretože jeden nadväzuje na druhý, výsledky jedného sú východiskom pre ďalší. Snažia sa priniesť nové aspekty do merania a monitorovania welfaru hydiny, a aj keď možno nie je možné ich výsledky bezprostredne preniesť do poľnohospodárskej praxe, reagujú na jej potreby a snažia priniesť inovatívne riešenia pre problémy chovu hydiny.

Pán minister spomína v rámci jeho obáv z duplicity aj to, že „...obdobný projekt sa financuje tretíkrát v Nitre, no a to predsa nemôže byť efektívne.“. Áno, som rád že kolegovia v Nitre na

SPU a VÚŽV sa tiež zaoberajú otázkami welfaru hospodárskych zvierat, napr. hovädzieho dobytku a ošípaných. Na rozdiel od pána ministra to však považujem za klad, pretože ako ukázal náš už zmienený európsky projekt AWARE, kvalitný výskum vedie ku kvalitnému vzdelávaniu odbornej i laickej verejnosti (vrátane politikov) a to ku kvalitnej implementácii zásad welfaru.

Na záver by som chcel zdôrazniť, že vzťah k zvieratám je jedným z meradiel vyspelosti spoločnosti. To by si mala uvedomovať aj slovenská spoločnosť a jej predstavitelia, keďže podľa Lisabonskej zmluvy (ktorú Slovenská republika ratifikovala) sú zvieratá cítiace bytosti a členské štáty musia venovať plnú pozornosť požiadavkám na dobré životné podmienky (welfare) zvierat.

RNDr. Ľubor Košťál CSc.
riaditeľ ÚBGŽ SAV

Anotácia APVV-0047-10

Hydinársky priemysel je z hľadiska počtu zvierat najväčším odvetvím živočíšnej výroby. Zmeny v legislatíve EU týkajúce sa chovu nosníc, náhrada klasických klietkových systémov obohatenými klietkami a alternatívnymi systémami chovu, predstavujú najväčšiu zmenu chovných systémov v histórii. To je výzva pre hydinársky priemysel i pre vedu o welfare hydiny. Spoločnou črtou všetkých častí navrhovaného projektu je inovatívny prístup k riešeniu problematiky welfaru hydiny. Štúdium vplyvu epigenetických modifikácií spôsobených prostredím na produkčné vlastnosti a welfare hydiny je v počiatkoch. Využitie selekčného prístupu k štúdiu vplyvu maternálnych hormónov na rast, produkciu a správanie potomstva predstavuje originálny prístup, ktorý využíva výhodnosť vtáčích modelov na tento druh pokusov. Definovanie welfaru prostredníctvom emócií resp. ich objektívna skúmateľnosť sú dodnes kontroverznou témou. Poznanie dopamínergického systému odmeňovania v mozgu vtákov zaostáva za jeho poznaním u cicavcov. Projekt sa zameria na úlohu dopamínergického systému v súvislosti s rôznymi nepriamymi ukazovateľmi afektívnych stavov u hydiny. Rádiotelemetrické snímanie fyziologických parametrov spolu so zaznamenávaním správania poskytuje unikátnu možnosť merania úrovne welfaru bez rušivých a skresľujúcich faktorov. Môže tiež prispieť k pochopeniu regulačných mechanizmov rôznych typov správania, napr. ozobávania peria, ktoré je častým problémom vo veľkochovoch hydiny.

Anotácia VEGA 2/0196/14

Vzájomné prepojenie emócií a kognitívnych procesov je v súčasnosti intenzívne skúmané z perspektívy rôznych vedných disciplín, vrátane vedy o welfare zvierat. Cieľom predkladaného projektu je prispieť k rozvoju techník štúdia welfaru hydiny. V oblasti metód využívajúcich kognitívne schopnosti na hodnotenie afektívnych stavov (emócií) sa v projekte zameriame na metódy operačného podmieňovania s využitím dotykových obrazoviek. Tento prístup nám umožní sledovať afektom indukované skreslenie úsudku vplyvom rôznych

environmentálnych podmienok. V oblasti tvárovej expresie emócií v behaviorálne definovaných podmienkach zodpovedajúcich základným emóciám budeme testovať s využitím počítačových techník analýzy obrazu hypotézu, či vtáky majú tvárovú expresiu emócií. V rovnakých podmienkach budeme pomocou termovízie porovnávať teplotu hrebeňa, lalokov resp. oka ako potencionalných fyziologických indikátorov emocionálnych stavov u nosníc.